

déseknek, amelyek hivatva vannak a növendék „katonás életrendjél“ és egész magatartását szabályozni.

Az egész könyvet a részletességig kidolgozott gondoskodás és szorgos körültekintés jellemzi. Az egyes szakaszokat átható irányelvek emelkedett szellemre, mély pedagógiai belátásra, de nem csekély mértékben gyakorlati érzékre is vallanak. Méltán sorozathajkuk ezért ezt a könyvet is azok közé a szolgálati könyvek közé, amelyek mind a közvéleményben, mind a tanári körökben egyaránt őszinte méltatást és meleg fogadtatást váltottak ki. Gyakorlati hatásában is bizonyára elhatározó lépést jelent ez a Rendtartás azoknak a — sajnos — mindinkább növekvő létszámú tanulóknak tökéletesebb nevelése terén, akiknek boldogulásáról a mai zürzavaros életben sinylődő, sőt sokszor pusztuló családi otthonok helyett „tanulóotthonokban“ kell gondoskodni.

Róder Pál.

G. Oudard: Nagy Péter. Ford. Orbók Attila. Lukinich Imre előszavával. Bpest. é. n. (1941.) Singer és Wolfner Irodalmi Intézet. 351. old.

A regényes életrajz aránylag fiatal hajtása az irodalomnak. Ebből magyarázható az a műfaji kiforrotlanság, melyet a történelmi életrajzok legtöbbszörében észlelhetünk. A kifejezőség hiánya észlelhető bennük a szerkezeti egységben és a szempontok logikájában egyaránt. Hogy mégis olyan széles olvasórétegre tudtak szert tenni, annak az a tény adja meg az okát, hogy a mai olvasó elsősorban nem *érdeklődésből* olvas, hanem az irodalmi „divat-műveket“ kedveli.

Oudard is kénytelen még egyrészt számolni az olvasóközönségnek ezzel az ál-intellektuális hangulati hullámával, s ezért könyve a kettős gondolatfűzés mesgójén mozog. A tényyszerűsége alapozott történelmi realizmus vegyül benne az érdekességet célzó, anekdotáló csevegéssel. Így műve telemás jellegű lesz, mert a szempontok bizonytalansága mindig kísért a felépítésben, hangnemben, sőt az események megválogatásában is. Megismerjük Nagy Péter gyermekkorát, trónrajutásának nehézségeit, s ezekben a fejezetekben csillan fel Oudard széles forrástanulmányból táplálkozó felkészültsége és jellemábrázoló készsége. Különös elmélyüléssel jellemzi az ifjú cár hajlamait és erősen technikai beállítottságú érdeklődését, mely őt férfikorában Oroszország gyors civilizálására sarkalta. A történelíró metódikus rendszerességével részletezi a szerző a cár rendeleteit, törvényeit, melyekkel országát Európa szintjére igyekezett felemelni, anélkül azonban, hogy birodalmát a művelt Nyugatnak merev, szolgai kulturális vetületévé tette volna.

A tények bemutatása mellett módot talál az író korrajzi kitérésekre is. Ismerteti a Romanov-dinasztia életét, mely a zsarnoki abszolutizmus kemény pilléreire nyugodott, de önkényét olykor cárgyilkosságok egyensúlyozták. Az orosz népiélek belső alkatát sok közvetett megnyilatkozásból építheti ki magának az olvasó, de a szerző sem mulasztja el érzékeltetni a sajátos orosz egyéniségnek szláv szentimentalizmusát, melyet misztikusan színez át a keleti messiánizmus és a muzsikok tradíciós, sejtelmes vallásossága. Történeli oknyomozása szűkreszabott, de találó, s dicséretére kiemeljük, hogy Oudard nem akar a *Mult* prófétája lenni, hanem beleéli magát Nagy Péter Oroszországának viszonyaiba s ilyen értelemben próbál adataiból annyit következtetni, amennyi valóban önként következik belőlük. Legfeljebb arra vállalkozik, hogy tartózkodó párhuzamba állítsa Nagy Péter és Sztalin Oroszországát.

A szerző különös érdeme azonban elsősorban az, hogy hősének jellemzésekor nemcsak hogy nem téveszti szem elől az **uralkodó** mellett az **embert**, hanem Nagy-Péter emberi egyéniségének elemző vizsgálatát tartja fontosabb feladatának. Jellemző-képességének értékéből csak keveset von le az a módszerbeli egyenlenség, hogy az érdektelen eseményeket és vonásokat is olykor túlzottan kiemeli.

Visy József.

Takács Gyula dr.: A népiskola igazgatása. Gyakorlati útmutató. Komárom, 1941., harmadik bővített kiadás, 217. l., ára 3-50 pengő.

Élet és iskola kapcsolatát kívánja szolgálni *Takács Gyula* segédkönyve. A szerző éveken át mint tanító működött, s így alkalmá volt megismerni a népiskola nevelő-oktató munkájának valamennyi vonatkozását. Jelenlegi minőségében — Nyitra és Pozsony vm. kir. tanfelügyelője — pedig a népoktatási igazgatás útjében tartalja kezét. A gyakorlati tanító és a hozzáértő közigazgatási ember előnyei érezhetőek művében. Az eddigi szokásoktól eltérő, új rendszert követ. Ugyanis nem tárgyi összefüggések szerint csoportosította anyagát, hanem az elintézés időbeli fonalán, betűrendes tárgymutatója, névmutatója pedig még könnyebben kezelhetővé teszi. Merőben új rendszere abban áll, hogy a határidő naplók és jogszabálygyűjtemények szempontjainak egyaránt megfelel. A határidőhöz kötött ügyeket először áttekinthető határidő naplóba foglalja, majd az ügyek intézői szerint csoportosítja, végül áttér a határidős ügyek intézésének tárgyalására. Bevezetésében foglalkozik az ügyintézés legcélszerűbb módjával, s a gyakorlat kérielte útbaigazításokat ad. Gyakorlati könyve nemcsak elvi jelentőségű rendeleteket tartalmaz, hanem a népiskola mindennapi életének szabályozásába vezeti be az olvasót. A határidős ügyeket (kezdve a félnaponként elintézendőktől egészen a tanév közben esetenként elintézendőkhöz) a lehető legvilágosabban állítja össze. Tárgyi értékein felül igen nagy előnye, hogy alakja és terjedelme könnyen forgathatóvá teszi szemben az előtte megjelenő vastkos kötetekkel. Tanítók, igazgatók, gondnokságok és iskolaszékek számára nagy hasznot jelent *Takács Gyula* könyve.

Wagner Ferenc.

NEVELÉS ÉS ÉLET

A Nevelésügyi Szemle megújult külső formában és tartalmi bővítéssel lép olvasói elé. Célunk volt a lapot alakjában újszerűbbé, beosztásában pedig mozgalmasabbá tenni, hogy így helyet találjanak benne nagyobb tanulmányok mellett a pedagógiai élet egyes részletkérdéseit megvilágító rövidebb megbeszélések is. Főleg ez utóbbiaknak szántuk a NEVELÉS ÉS ÉLET című rovatunkat. Itt akarjuk a nevelői társadalom elé tárni az iskolai élettel

kapcsolatos elvi híreket, továbbá megbeszélini a hivatásunkkal kapcsolatos elméleti és gyakorlati időszerű problémáinkat. Afféle műhelyforgácsoknak nevezhetnők ezeket a kis írásokat, amelyek alakító, faragó tevékenységünk során elhullanak a katedra körül. A munkáját tudatosan végző pedagógusnak azonban kell találnia ezek között is értékes darabokat, amelyek méltók arra, hogy a közösség előtt megbeszéljük azokat. Egy-egy didaktikus eljárásunk